

Ida-Virumaa õiglase ülemineku strateegia protsessikirjeldus

1. Kontseptsioon

Õiglase ülemineku on Eesti siseriiklike ja rahvusvaheliste kliimaeesmärkide täitmiseks vajalike meetmete rakendamine selliselt, et üleminekul kliimanetraalsele majandusele on maksimaalsel võimalikul määral tagatud elanike, kohalike omavalitsuste ja riigi heaolu säilimine ning ettevõtjatele tagatud avaliku sektori tugi üleminekust tulenevate uute ärivõimaluste leidmisel ja rakendamisel.

Kõige otsesemalt puudutab õiglase ülemineku protsess Ida-Virumaad. Maakonna tasandil tähendab õiglase ülemineku kasvuhoonegaaside intensiivse majanduse ümberkorraldamist. See hõlmab endast nii põlevkivisektori ümberkorraldamist kui maakonna majanduskeskkonna mitmekesistamist koos töötajate oskuste arendamisega ja elukeskkonna parandamisega, mis tagab piirkondliku tööhõive ja sissetulekute säilimise. Üleminek peab olema planeeritud selliselt, et tagataks Eesti strateegiline energeetiline varustuskindlus. Ühiskondliku dialoogi ning analüüside ja ekspertide hinnangute abil otsustatakse, kas ja mis ajaks tähendab õiglase ülemineku põlevkivitööstuse ümberkorraldamist või täielikku lõpetamist.

Ehkki ülemineku protsess kliimanetraalsele majandusele on pikemaajalisem, on hetkel fookuses järgneva 10 aasta tegevused seatud pikaajalise eesmärgi suunas liikumiseks. **Aastaks 2030 on Eesti riik seadnud eesmärgiks vähendada kasvuhoonegaaside koguheidet võrreldes 1990. aastaga 70%¹.** 2018. aastal tulenes ligikaudu 70% Eesti kasvuhoonegaaside koguheidest suurenergeetika ja –tööstussektorist, millest omakorda ligi 90% Ida-Virumaal asuvates käitistes.

Võttes arvesse ka Euroopa Liidu (EL) 2030 energia- ja kliimapoliitika raamistikust tulenevaid kohustusi teiste sektorite² osas, **tähendab see EL HKS³ jaoks, millest põhiosa moodustab põlevkivisektor, vajadust vähendada kasvuhoonegaaside heidet seniselt 13,8 mln tonni tasemelt (2018) aastaks 2030 hinnanguliselt 6,5 mln tonni tasemele.** Nende eesmärkide saavutamine tähendab olulist muutust kogu Eesti energeetikasektori ning Ida-Virumaa jaoks.

Sellise ulatusega muutus ei mõjuta üksnes põlevkivisektori ettevõtjaid ja nende töötajaid, vaid piirkonda tervikuna. Mõjud võivad seejuures olla nii positiivsed kui negatiivsed. Ülemineku protsessiga seoses Ida-Virumaal on vajalik arvestada vähemalt järgnevate tõenäoliste mõjuvaldkondadega:

- mõju tööhõivele ning piirkonnas pakutavatele töökohtadele, sh muutused palgatasemes, kvalifitseeritud tööjõu kättesaadavuses, koolitusvajaduses ja õppevõimalustes
- mõju piirkonna elanike sotsiaalsele kindlustundele, rahulolule
- mõju piirkonna elanike rändeotsustele
- mõju lõimumisele ning sotsiaalsele kaasatusele
- mõju keskkonnaseisundile
- mõju ekspordile riigi ja piirkonna tasandil
- mõju elektriinnale Eestis
- mõju soojuse hinnale ja varustuskindlusele piirkonnas
- mõju põlevkivi kui toorme kasutamise hinnale

¹ Kliimapoliitika põhialused aastani 2050 ning Riiklik Energia- ja kliimakava 2030

² Transport, väikesemahuline (ala 20 MW nimisoojusvõimsusega käitistes) energiatootmine, põllumajandus, jäätmemajandus, tööstuslikud protsessid ja toodete kasutamine

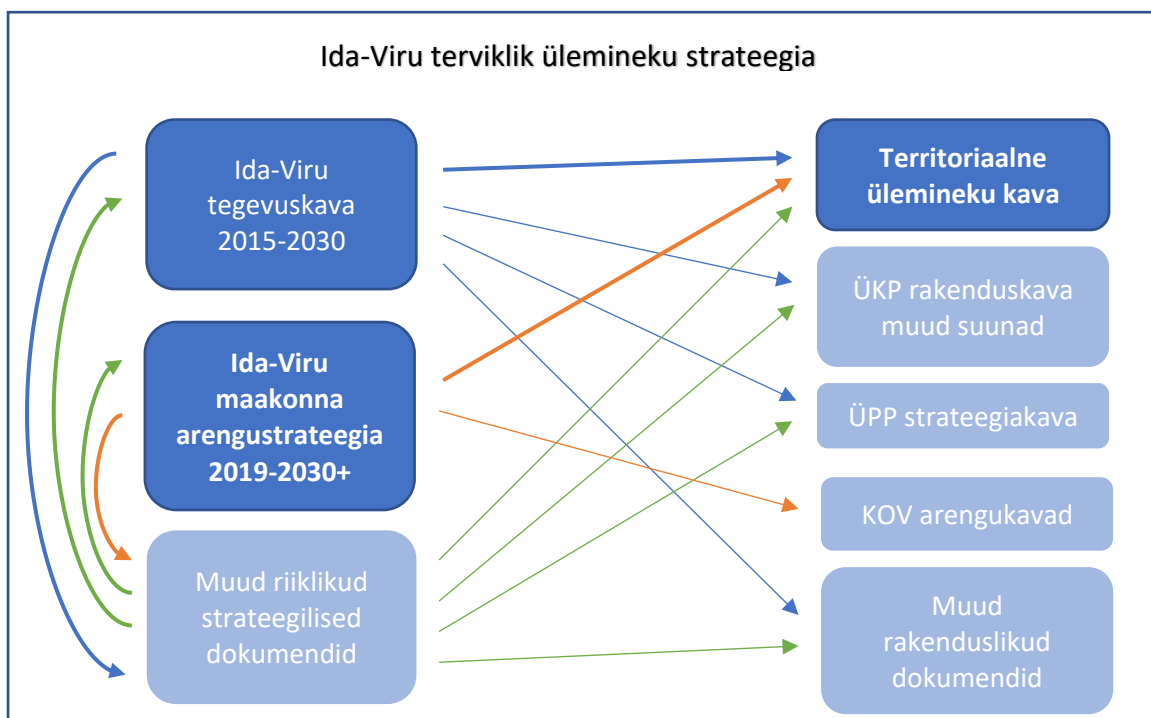
³ EL HKS - Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem, millesse Eestis kuuluvad järgmiste sektorite käitised: energiatootmine, sh koksiahjud ja naftasaaduste ümbertöötlemine, mineraalsete materjalide töötlemine ja muud tegevused – tselluloosi- ja paberitootmine

- mõju piirkonna elanike tervisele
- mõju piirkonna kohalike omavalitsuste eelarvele ja seeläbi avalikele teenustele ning piirkondlikule arendustegevusele
- mõju piirkonna mainele kohalike elanike ning Eesti elanikkonna seas

Edukas üleminek Ida-Virumaal eeldab regioonile tervikliku ja hästi juhitud strateegia loomist, mida rahastatakse ja viiakse ellu erinevate instrumentide kaudu ning mille väljatöötamisse on aktiivselt kaasatud kohalik kogukond. Õiglase ülemineku fond (ka ÕÜF või inglise keeles *Just Transition Fund / JTF*) on seejuures vaid üks allikas, mis ei adresseeri kõiki väljakutseid ja vajalikke tegevusi.

Kuivõrd Eestil on täna olemas ja uuendamisel keskvalitsuse poolt Ida-Virumaa tegevuskava ning maakonnal Ida-Viru maakonna arengustrateegia 2019-2030+, mida viiakse ellu nelja-aastaste tegevuskavade kaudu, siis on mõistlik ka eduka ülemineku toetamisel tugineda nendele arengudokumentidele, täiendades neid õiglase ülemineku seotud temaatikaga.

Ehk **Ida-Viru terviklik ülemineku strateegia = Ida-Viru tegevuskava + Ida-Viru maakonna arengustrateegia**⁴. Teatud ülemineku seotud valdkondade, mille planeerimine on vajalik Eestis tervikuna, peamised muudatuseesmärgid kajastatud üleriigilistes strateegilistes dokumentides, milles on võimalusel toodud välja ka mõju Ida-Virumaale. Üleriigilise tasandi kavandamist vajab näiteks strateegilise varustatuse tagamine elektrienergiaga ning põlevkivisektori sobitumine Eesti kliimapoliitikaga, nutika spetsialiseerumise valdkondade määratlemine.

Õiglase ülemineku fondi kasutamiseks Euroopa Komisjoni ettepaneku kohaselt koostatav territoriaalne ülemineku kava sisustatakse eelnimetatud arengudokumentide alusel (on nõ tehniline dokument). Tervikliku ülemineku strateegia rakendamine toimub lisaks ülemineku kava alusel kavandatavate JTF vahendite ka muude EL ühtekuuluvuspoliitika (ÜKP) ja ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) vahendite, kohaliku omavalitsuse (KOV) arengukavade alusel kavandavate vahendite, piirkonna ettevõtjate ja teiste

⁴ Hõlmab endas Ida-Viru maakonna arengustrateegia kuni 2030+ tegevuskava täiendamist, maakonna B -plaani (majanduskeskkonna mitmekesistamise kava), C-plaani (CO² heitmete vähendamise ja CO² kasutuselevõtu kava) ning G-plaani (rohemajanduse arendamine) koostamist aastatel 2020-2022

organisatsioonide investeringute (sh õiglase ülemineku mehhanismi (JTM) II ja III samba vahendeid kasutades) ning muude riigi tegevuste ja vahendite toel.

Teemade jaotus erinevate dokumentide vahel:

Sisu	Maakonna arengu-strateegia	Ida-Virumaa tegevuskava	Üleriigiline strateegia-dokument	Territoriaalne ülemineku kava OPis
riiklikul tasandil kliimaneutraalsele majandusele ülemineku protsessi kirjeldus, sh REKK kõige viimasema versiooniga kooskõlas olevate peamiste üleminekuetappide ajakava		Ida-Viru osa üleriigilise eesmärgi saavutamisel	x	x
põhjendus selle kohta, miks on Ida-Virumaa Eestis piirkond, mida ülemineku protsess majanduslikult ja sotsiaalselt kõige negatiivsemalt mõjutab		X		x
ülemineku väljakutsete analüüs, sh kliimaneutraalsele majandusele ülemineku sotsiaalsed, majanduslikud ja keskkonnamõjud, ning milles tehakse kindlaks mõjutatud töökohtade ja kaotatavate töökohtade võimalik arv, arenguvajadused ja -eesmärgid 2030. aastaks, mis on seotud suure kasvuhoonegaaside heitega tegevusalade ümberkujundamise või lõpetamisega Ida-Virumaal	X	X	x	x
kirjeldus selle kohta, milline on JTF ja teiste riigi tegevuste eeldatav panus kliimaneutraalsele majandusele ülemineku sotsiaalse, majandusliku ja keskkonnamõjuga tegelemisel		X		x
hinnang kooskõla kohta muude asjakohaste riiklike, piirkondlike või territoriaalsete strateegiate ja kavadega (sh nutika spetsialiseerumise strateegiad)	X	X		x
juhtimismudeli kirjeldus, sh elluviimise seire ja hindamise korraldus		x		x
peamiste toetatavate tegevuste kirjeldus ning nende eeldatav panus ülemineku mõju leevendamisse	X	X		x
<i>sh taristu, uue ettevõtluse arendustegevused jms (kummagi dokumendi fookus ning territoriaalse ülemineku kavasse lisatavad tegevused täpsustuvad protsessis)</i>	x			x
<i>sh riigi omategevused, toetusmeetmed, kompenseerivad meetmed, tegevused sotsiaalse kaasatuse suurendamiseks jms (kummagi dokumendi fookus ning territoriaalse</i>		x	x	x

<i>ülemineku kavasse lisatavad tegevused täpsustuvad protsessis)</i>				
kavandatud toetused tootlikeks investeeringuteks suurettevõtetes koos vastavate projektide ja ettevõtete loeteluga ning analüüsiga, mis põhjendab, et ilma investeeringuta oleks eeldatavasti kaotatavate töökohtade arv suurem kui investeeringuga loodav töökohtade arv		X		x
kavandatud toetused, mille eesmärk on saavutada direktiivi 2003/87/EÜ I lisa loetletud tegevustest tuleneva kasvuhoonegaaside heite vähendamine koos põhjendusega, et need aitavad kaasa kliimanetraalsele majandusele üleminekule ja vähendavad märkimisväärselt kasvuhoonegaaside heidet, olles oluliselt väiksemad asjakohastest võrdlusalustest, mis on kehtestatud saastekvootide tasuta eraldamiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ alusel, ning kui nende tulemuseks on märkimisväärse arvu töökohtade kaitse		X		x
JTM II ja III samba jaoks vajalikud lisandused – nende sammaste alt kavandatavad toetavad sektorid ja valdkonnad, sünergia JTFiga				x
Maakonna arengustrateegia muud täiendused, mis pole seotud JTFiga	X			
Ida-Viru tegevuskava muud täiendavad tegevused, mis pole seotud JTFiga		X		
Põlevkivisektori (EL HKS) kasvuhoonegaaside heitkoguste pikaajaline prognoos kuni 2050 (vahe-etappidega), mis võimaldab sektoril kavandada tegevusi keskkonnasäästlikumate lahenduste leidmiseks (sektori teadus-arendus, innovatiivsed lahendused protsessides-tehnoloogias, põlevkivi kõrgem väärindamine) ning arvestada investeerimis- ja äriotsuste tegemisel arengutega kliimapolitikas			x	
Alternatiivsete/ uute maavarade kasutuselevõtu ja väärindamise kava (fosforiit, rauamaagid, haruldased metallid jne)			x	
Struktuurseks nihkeks vajalike oskuste ja teadmuse muutused, teadus-arendustegevuse ja innovatsiooni-tegevused	x		x	

2. Juhtimismudel ja rollide jaotus

Ülemineku strateegia koostamiseks ja elluviimise juhtimiseks on moodustatud **juhtkomisjon**, mis koosneb asjaomaste ministriumide, Ida-Virumaa Omavalitsuste Liidu (edaspidi ka IVOL) ja huvirühmade esindajatest. Juhtkomisjoni roll on teha ettepanekuid Rahandusministeeriumile ja IVOLile Ida-Virumaa tegevuskava ning maakonna arengustrateegia täiendamiseks ning anda endapoolne seisukoht rakenduskavale lisatava territoriaalse üleminekukava eelnõu osas, anda seisukoht üleminekukava alusel rakendatavate sekkumiste eelnõude ning muude ÜKP rakenduskava sekkumiste eelnõude kohta, millel on oluline mõju Ida-Virumaa õiglasele üleminekule. Juhtkomisjoni roll on ka seirata territoriaalne üleminekukava elluviimist ning teha soovitusi selle või selle alusel rakendatavate sekkumiste muutmiseks. Juhtkomisjoni koosseis ja töökord, sh otsuste langetamise kord, on kehtestatud riigihalduse ministri 12.06.2020 käskkirjaga nr 104. Juhtkomisjoni volitused kehtivad kuni perioodi 2021-2027 ÜKP rakenduskava lõpparuande heakskiitmiseni Euroopa Komisjoni poolt.

Juhtkomisjoni koosseis: Rahandusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Sotsiaalministeerium, Keskkonnaministeerium, Maaeluministeerium, Kultuuriministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, IVOL, Ida-Viru Ettevõtluskeskus, Ida-Virumaa Tööstusalade Arendus SA, Eesti Keskkonnaühenduste Koda, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon, Eesti Ametiühingute Keskliit, Eesti Tööandjate Keskliit, Rektorate Nõukogu, Riigikogu Ida-Virumaa toetusrühm.

Laiapõhjalise kaasamise mehhanismina ning õiglase ülemineku protsessi elluviimiseks ettepanekute kujundamiseks on moodustatud Ida-Virumaa Omavalitsuste Liidu poolt täiendava laiema kandepinnaga **Ida-Virumaa õiglase ülemineku platvorm**. Platvormi roll on õiglase ülemineku arutelude ja kaasamise korraldamine. Platvorm töötab läbi erinevad arvamused ning formuleerib ettepanekud õiglase ülemineku korraldamiseks, mis on sisendiks juhtkomisjonile ning protsessiga seotud strateegiadokumentide koostajatele riigi ja piirkonna tasandil.

IVOL poolt moodustatud ülemineku platvormi on kutsutud osalema: Rahandusministeerium, Keskkonnaministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM), Sotsiaalministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Kultuuriministeerium, Maaeluministeerium, Ida-Viru Ettevõtluskeskus, Ida-Virumaa Tööstusalade Arendus SA, Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Energia, VKG grupp, Kiviõli Keemiatööstus, Sillamäe sadam, Töötukassa, KOV arendusjuhid (8), Ida-Virumaa Talupidajate Liit, Leader-tegevusgruppid, EAS välisinvesteeringute keskus, Eesti Taastuenergia Koda, põlevkivisektoriga seotud ametiühingud, keskkonnaorganisatsioonid, TÜ ja TTÜ maakondlikud kolledžid, Start-Up Estonia, Ida-Viru kutsehariduskeskus, piirkonna noorteühenduste esindaja, Riigikogu Ida-Virumaa toetusrühma esindaja. Platvormi koosseis on avatud täiendusteks protsessis aktiivselt osalevate organisatsioonide esindajatega (näiteks noorteorganisatsioonid, asumiseltsid, rahvusvähemuste ühendused, sotsiaal- ja tervishoiusektori esindusorganisatsioonid). Õiglase ülemineku platvormi toimimist toetab piirkondliku initsiatiivina käivitatud Ida-Virumaa Teadusnõukogu.

Rahandusministeeriumi (RM) regionaalvaldkond vastutab Ida-Virumaa tegevuskava pikendamise eest aastani 2030. Pikendatud tegevuskava on plaanis esitada valitsusele kinnitamiseks detsembris 2020. Pikendatud tegevuskava sisaldab nii kokkulepituid täiendavaid tegevusi Ida-Virumaa arendamiseks kui ka aja- ja tegevuskava nende tegevuste/otsuste kokkuleppimiseks, mille jaoks on vaja rohkem ettevalmistusaega.

IVOL vastutab maakonna kohalike omavalitsuste esindusorganisatsioonina maakonna arengustrateegia ja selle tegevuskava uuendamise eest. Tegevuskava uuendatakse 2020. a lõpuks, arengustrateegia põhitekst 2022. aastal.

Rahandusministeeriumi eelarvepoliitika valdkond koostöös regionaalvaldkonna ja teiste asjaomaste ministriumidega vastutab territoriaalse ülemineku kava koostamise eest osana ÜKP rakenduskavast

vastavalt Ida-Viru tegevuskavas ja maakonna arengustrateegias kokku lepitule ning rakenduskava elluviimise järelevalve ja hindamiste eest. ÜKP fondide rakenduskava eelnõu kiidavad heaks moodustatav rakenduskava seirekomisjon, Vabariigi Valitsus ning Euroopa Komisjon.

3. Koostamise protsess ja osaluskava

Ida-Virumaa tegevuskava ja maakonna arengustrateegiate uuendamine toimub tihedas koostöös RMI ja IVOLi vahel. Mõlema dokumendi koostamisel antakse osalusvõimalus kõigile olulistele huvirühmadele. Olulisel kohal on Ida-Virumaa kui üleminekust enim mõjutatud piirkonna esindajate aktiivne osalemine protsessis ning panustamine piirkonda ees ootavate muutuste kavandamisse.

Kaasamise ja osaluse peamised eesmärgid on tagada huvirühmade aktiivne osalus strateegia loomisel ning avalikkuse teavitamine. Kaasamisel lähtume põhimõttest, et ülemineku strateegia koostamine on avatud protsess ning kõigi huvirühmade, kes soovivad panustada Ida-Viru tänaste ja homsete probleemkohtade lahendamisse, sisend ja ideed on oodatud ja võrdväärselt olulised ning lahendused on vajalik leida ühiselt. Protsessis rakendatakse erinevaid osalusvõimalusi, et osalemisvõimalus oleks võimalikult laialt sihtrühmal, seejuures pööratakse eraldi tähelepanu nendele sihtrühmadele, kes tavapäraselt aktiivselt strateegiadokumentide koostamisel ei osale (nt noored, ettevõtjad, venekeelne elanikkond). Kommunikatsioonitegevustele, sh koostööle kohaliku ajakirjandusega, pööratakse eraldi tähelepanu.

Protsessiga seotud materjalid (sh eelnõud, kohtumiste protokollid ja esitlused) avalikustatakse mõistlikku tähtaega arvestades. Lähenevatest üritustest või osalusvõimalustest teavitavad RM ja IVOL aegsasti oma veebilehel ning kasutades muid infokanaleid. Eraldi tähelepanu pööratakse sellele, et olulisem info oleks edastatud ning osalemisvõimalus tagatud ka vene keeles.

Üldine aja- ja tegevuskava ning kohtumiste ja sisendi korje töökava on lisatud dokumendi lõppu tabelina. See aitab kaasa protsessi läbipaistvusele ning võimaldab jälgida, mis etapis protsessiga hetkel ollakse.

Kaasamis- ja osalusviisid ning kanalid

- Jooksev info, materjalid (sh olulisemad uuringud ning arengudokumentid) ning teave osalemisvõimaluste kohta [RM](#) ja [IVOL](#) kodulehel.
- Infolist protsessiga enim seotud organisatsioonide esindajatele, kuhu saab saata oma ettepanekuid, tagasisidet ning kommentaare: jtf@fin.ee
- Platvormi kuuluvate partnerite e-kirja list – osalejate eelneval nõusolekul koondatud partnerite e-kirja list asjakohase teabe saatmiseks kas eelseisvate seminaride, otsustuskohtade või kooskõlastamiste kohta – ca 100 inimest (IVOL koordineerib koosseisu).
- Korraldame partneritele vähemalt kord kvartalis arutelusid, seminare, ümarlaudu jm üritusi, kus osalejad saavad ülevaate strateegia loomise hetkeseisust, etappidest ja tegevustest ning panustada ülemineku seotud arenguvajaduste, sihtide ning vajalike lahenduste, muutuste ja reformide kokku leppimisse. Aruteludele kaasatakse eksperte, et tõsta osalejate teadmisi teemavaldkonnast ning parandada arutelu kvaliteeti. Vajadusel asendatakse suuremad kogunemised elektroonsete seminaridega või kirjaliku tagasiside andmise võimalustega, antakse protsessi hetkeseisust infot elektroonsete kanalite kaudu (veebileht, infokiri).
- Samuti tutvustame ja oleme valmis aruteludeks partnerite korraldatavatel üritustel.
- Avalikud kirjalikud konsultatsioonid, mille raames kõik osalised saavad esitada oma seisukohad ja ettepanekud. Lisaks võimalik saata ettepanekuid otse e-kirja teel.
- Infokiri. Infokirja kaudu edastatakse uudiseid ja olulist teavet strateegia koostamise kohta ning teavet osalemisvõimaluste kohta (nt avalike seminaride ja konsultatsioonivoorude) kohta.

Infokiri edastatakse IVOL koordineeritavale laiemale partnerite listile, millega liitumine on avatud.

Protsessi teadmispõhisuse tagamiseks ning teiste riikide parimate praktikate arvestamiseks on RM ja MKM tellinud Praxiselt uuringu „Ida-Virumaa majanduse ja tööturu kohandamine põlevkivitööstuse vähenemisega“, mille vahetulemused selguvad septembris ning lõppversioon valmib detsembris 2020.

Uuringu oodatavad väljundid:

- põlevkivitööstuse kahanemise stsenaariumite, nende sotsiaalmajanduslike mõjude, mõjutatud sihtrühmade ning majanduse ja tööturu kohandamise võimaluste analüüs perspektiivis 2050;
- soovitud piirkonna majanduse ja tööturu ümberstruktureerimise suundade ja võimalike sekkumiste osas;
- välismaise hea praktika juhtumanalüüs;
- ettepanekud õiglast üleminekut toetavate tegevuste kommunikatsiooniks ja edasiseks seireks.

4. Rakendamine

Ida-Viru terviklik ülemineku strateegia = Ida-Viru tegevuskava + Ida-Viru maakonna arengustrateegia

Ida-Viru tegevuskavas kajastuvad õiglase ülemineku tegevused

- on üldiselt seotud keskvalitsuse poolt kavandatavate ja/või elluviidavate tegevustega
- kajastatakse täiendavalt valdkonnaministeeriumide strateegilistes dokumentides, eelkõige programmides (seotud riigieelarvega) vastavalt kuuluvusele
- kajastuvad lisaks sõltuvalt rahastusallikast ka rakenduskavas, sh selle lisaks olevas territoriaalses ülemineku kavas

Ida-Viru maakonna arengustrateegias kajastuvad õiglase ülemineku tegevused

- on eelkõige seotud piirkondlike partnerite poolt kavandatavate ja/või elluviidavate tegevustega
- kajastatakse maakonna arengustrateegia tegevuskavas ning
- kajastatakse vajadusel ka vastavate KOV-ide arengukavas ja eelarvestrateegias (KOV osalusega tegevused)

Ida-Viru tegevuskava ja maakonna arengustrateegia on ajas uuenevad dokumendid, mida täiendatakse ka pärast 2020. aastat vastavalt lisandunud informatsioonile, seireandmetele ning muudatustele piirkonna arenguvajadustes või riiklikes strateegiadokumentides. Vajadusel muudetakse rakenduskava muudatusega ka rakenduskava lisaks olevat territoriaalset ülemineku kava. Paralleelselt õiglase ülemineku protsessiga toimuvad mitmed tegevused, mille elluviimise periood on pikem kui 2020 ning mis on oluliseks sisendiks õiglase ülemineku strateegia täiendamisel.

„Kliimapoliitika põhialused aastani 2050“ sätestab, et alates 2019. aastast tuleb mitte harvem kui iga nelja aasta järel Riigikogule esitada aruanne, kuidas on valdkonnaüleste ja valdkondlike strateegiate koostamisel ning nende elluviimisel kliimapoliitika eesmärkidega arvestatud, et selle põhjal hinnata dokumendi ajakohastamise vajadust. Esimene aruanne esitatakse eeldatavasti 2020. aasta IV või 2021. aasta I kvartali jooksul.

TTÜ ja TÜ koostöös on elluviimisel projekt „[Kliimamuutuste leevendamine läbi CCS ja CCU tehnoloogiate](#)“, milles uuritakse erinevate süsiniku püüdmistehnoloogiate sobivust ning luuakse stsenaariumid nende tehnoloogiate rakendamiseks Eesti põlevkivitööstuses. Samuti analüüsitakse efektiivseimate lahenduste keskkonnamõju ning Eesti tööstussektori tehnoloogilist ja majanduslikku võimekust püütud CO₂ kasutada. Projekt valmib 2021. aastal.

MKM initsiatiivil on käivitumas struktuurireformide toetusprogrammi raames projekt „Input Study for the renewal of Estonian National Energy and Climate Plan and Climate Policy until 2050“, mille üheks väljundiks on stsenaariumid kliimaneutraalsele energiatootmisele üleminekuks koos nende sotsiaalmajanduslike mõjude hinnanguga. Projekti tulemused selguvad eeldatavalt 2022. a alguseks.

IVOL juhatus on otsustanud koostada maakonna arengustrateegia täpsustamiseks ja täiendamiseks ning JTM meetmete kasutusele võtmiseks maakonna äriplaani investeringute kaasamiseks ja ettevõtluse arendamiseks (Plaan B), kava maakonnas tekkivate süsinikuheitmete kasutamiseks (Plaan C) ja maakonna roheplaani taastuenergia, ring-, bio- ja sinimajanduse arenguks (Plaan G) valmimise tähtajaga detsember 2021. Uuendatud maakonna arengustrateegia terviktekst koos tegevuskavaga aastateks 2023-2027 on kavas kinnitada volikogudes 2022. aastal.

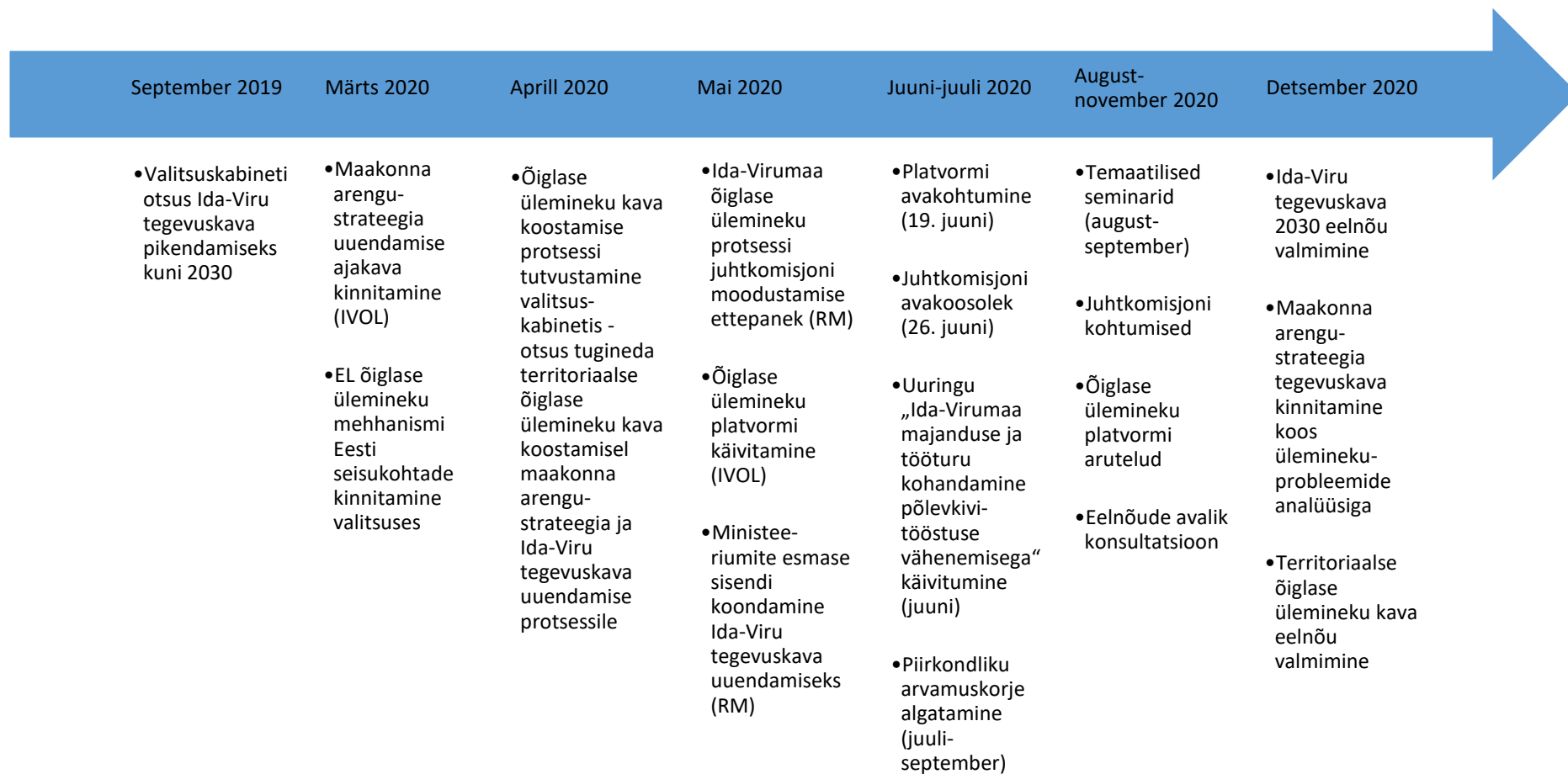
Keskkonnaministeerium on alustanud ettevalmistusi uue keskkonnavaldkonna arengukava koostamiseks. Arengukava kinnitamine on kavandatud 2022. aastal.

[Eesti riikliku energia- ja kliimakava aastani 2030](#) ajakohastatud versioon esitatakse Euroopa Komisjonile kehtiva Euroopa Liidu energialiidu ja kliimameetmete juhtimise määruse (EL) 2018/1999 kohaselt tähtajaks 30.06.2023.

IVOL ja Eesti Keskkonnauuringute Keskus osalevad partnerina Horizon 2020 projektis [CINTRAN](#) (*Carbon Intensive Regions in Transition – Unravelling the Challenges of Structural Change*), mille eesmärgiks on maakonna võimalike sotsiaalsete mõjude prognoosimine põlevkivisektori kahanemisel. Ida-Viru on projekti üks neljast pilootpiirkonnast Sileesia (PL), Reini piirkonna (DE) ja Lääne-Makedoonia (GR) kõrval. Projekt kestab 2024. aastani.

EL tasandil on arutelul [Euroopa kliimaseadus](#), milles käsitletakse viise jõudmaks 2050. aastaks seatud sihini vähendada kasvuhoonegaaside netoheide nullini. Sealhulgas teeb EK ettepaneku seada 2030. aastaks uus ELi kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärk ning kogu ELi hõlmav kasvuhoonegaaside heite vähendamise trajektoor aastateks 2030–2050. Samuti kestavad [EL HKS](#) neljanda kauplemisperioodi (2021-2030) direktiivi rakendusaktide läbirääkimised, millega võib muutuda tasuta eraldatavate heitkoguse ühikute koguse vähendamise tempo.

Ida-Virumaa õiglase ülemineku strateegilise protsessi üldine aja- ja tegevuskava

Ida-Virumaa õiglase ülemineku juhtkomisjoni ja platvormi kohtumiste ning sisendi korje esialgne töökava

Aeg	Tegevus	Tegevuse sisu	Tegevuseks kasutatav sisend	Tegevuse oodatav tulemus	Tulemuse rakendamine edasises protsessis
Juuni 2020	Juhtkomisjoni avakoosolek	Esmase protsessiplaani tutvustamine	RM ja IVOL ettepanekud protsessi osas	Üldise protsessiplaani täiendamine ning kokkuleppimine	Aluseks edasisele protsessile
Juuni 2020	Platvormi avakohtumine	Õiglase ülemineku tähenduse piiritlemine Ida-Virumaa jaoks ning sellega seotud väljakutsete ja arenguvajaduste määratlemine, protsessi tutvustamine	IVOL sisend	Olulisemate väljakutsete ja arenguvajaduste määratlemine, millega seotud lahendusi edasises protsessis otsitakse	Aluseks edasiste temaatilistele kohtumiste kavandamisele
Juuli - september 2020	Piirkondlik arvamuskorje	Veebipõhine ning piirkonna teenuspunktides läbiviidav laiapindne sisendi kogumine olulisemate üleminekutega seotud väljakutsete ning ootuste kohta piirkonna tuleviku osas	RM ja IVOL sisend	Piirkonna elanike aktiivsuse tõstmine protsessi jälgimiseks, muutustest otseselt mõjutatud sihtgrupi vaadete kohta info saamine	Esmased tulemused sisendiks järgmistele seminaridele, hiljem juhtkomisjonile Ida-Viru tegevuskava eesmärkide määratlemisel
August - september 2020	Maakonna arengustrateegia ja Ida-Viru tegevuskava uuendamise temaatilised seminarid (laiale sihtrühmale)	Ettevõtlus, tööturg, oskused ja teadus-arendustegevus Energeetika Elukeskkond ja sotsiaalne kaasatus (inimeste vajadustest lähtuv taristu, elamumajandus, aktiivne kogukond, lõimumine, sotsiaalne kaasatus, teenuste kättesaadavus) Keskkond	Platvormi avakohtumise sisend, statistilised/faktilised ülevaated Ida-Virumaa kohta, piirkondliku arvamuskorje esmased tulemused, ekspertide ettekanded	Peamiste väljakutsete sõnastamine teemavaldkonnas ning ettepanekud võimalike lahendusi pakkuvate tegevussuundade ja tegevuste osas	Sisendiks platvormi kohtumisele

September 2020	Platvormi kohtumine	Piirkonna arenguks ja õiglaseks üleminekuks olulisemate sihtide/muutuste arutelu ning piirkonna jaoks prioriteetsete tegevussuundade kokkuleppimine	Temaatiliste seminaride kokkuvõtted, ministriumite esialgsed ettepanekud Ida-Virumaale suunatud täiendavate tegevuste osas, piirkondliku arvamuskorje tulemused	Väljakutsetega seotud sihtide ning soovitatavate muutuste sõnastamine, ettepanekud soovitud sihtide/ muutuse saavutamiseks vajalike lahenduste kohta piirkondlikul ja riigi tasandil	Sisend juhtkomisjoni kohtumisele, Ida-Viru tegevuskava eesmärkide sõnastamisele ning maakonna arengustrateegia tegevuskava uuendamisele
September 2020	Juhtkomisjoni koosolek	Temaatiliste seminaride, piirkondliku arvamuskorje ja platvormi kohtumise kokkuvõtete esitlemine, Ida-Virumaa tegevuskava eesmärkide ja tegevussuundade uuendamise osas seisukoha kujundamine (tegevuskava põhiteksti eelnõu)	Temaatiliste seminaride kokkuvõtted, ministriumite esialgsed ettepanekud, piirkondliku arvamuskorje tulemused, Arvamusfestivali Ida-Viru arutelu tulemused Eesti2035 alalt, Praxise uuringu vahetulemus: põlevkivisektori kahanemise võimalikud arengutsenaariumid ning nende oodatavad sotsiaal-majanduslikud tagajärjed	Juhtkomisjoni ettepanekud Ida-Virumaa tegevuskava põhiteksti täiendamiseks eesmärkide ja tegevussuundade osas ning maakonna arengustrateegia tegevuskava eelnõu täiendamiseks	Juhtkomisjoni ettepanekust lähtutakse Ida-Viru tegevuskava eelnõus eesmärkide ja tegevussuundade sõnastamisel ja maakonna arengustrateegia tegevuskava koostamisel
Oktoober 2020	Avalik konsultatsioon	Avalik kirjalik konsultatsioon Ida-Viru tegevuskava eesmärkide ja tegevussuundade osas (tegevuskava põhitekst)	Juhtkomisjoni ettepanekute alusel täiendatud eelnõu	Tagasiside ja täiendusettepanekud Ida-Viru tegevuskava eesmärkidele ja tegevussuundadele	Võetakse arvesse Ida-Viru tegevuskava eelnõu täiendamisel
Oktoober 2020	Platvormi kohtumised	Tegevussuundade põhised arutelud piirkondliku ja riikliku tasandi tegevuste kavandamiseks	Ministriumite esialgsed ettepanekud, maakonna arengustrateegia tegevuskavast lähtuvad tegevusideed, avaliku konsultatsiooni tagasiside, platvormil osalejate sisend	Ettepanekud piirkonna ja riigi tasandile eesmärkide saavutamist võimaldavate tegevuste kavandamiseks	Ettepanekuid võetakse arvesse maakonna arengustrateegia tegevuskava ning Ida-Viru tegevuskava rakendusplaani koostamisel

Oktoober 2020	Ida-Viru tegevuskava rakendusplaani koostamine	Rakendusplaani elluviimises osalevate (eelkõige keskvalitsuse) partnerite sisendi kogumine	Ministeeriumite esialgsed ettepanekud, ettepanekud platvormi koostumistelt	Tegevuste ning nende elluviimise eest vastutajate kokkuleppimine	Aluseks Ida-Viru tegevuskava eelnõu koostamisel
Oktoober 2020	Juhtkomisjoni koosolek	Territoriaalse õiglase ülemineku kava ja Ida-Viru tegevuskava rakendusplaani eelnõude tutvustamine	Maakonna arengustrateegia tegevuskava üleminekuga seotud osade ning Ida-Viru tegevuskava eelnõud	Eelnõude täiendamine ning territoriaalse õiglase ülemineku kava eelnõu edastamine täiendatud kujul avalikule konsultatsioonile	Eelnõude täiendamine
November 2020	Platvormi kohtumine	Territoriaalse õiglase ülemineku kava eelnõu tutvustamine	Territoriaalse õiglase ülemineku kava eelnõu	Ettepanekud eelnõu täiendamiseks	Ettepanekuid võetakse arvesse lõpliku eelnõu koostamisel
November 2020	Avalik konsultatsioon	Territoriaalse õiglase ülemineku kava eelnõu avalik konsultatsioon	Territoriaalse õiglase ülemineku kava eelnõu	Ettepanekud eelnõu täiendamiseks	Ettepanekuid võetakse arvesse lõpliku eelnõu koostamisel
November 2020	Juhtkomisjoni koosolek	Maakonna arengustrateegia tegevuskava üleminekuga seotud osade, Ida-Viru tegevuskava eelnõu ning territoriaalse õiglase ülemineku kava eelnõu arutelu	Eelnõud ning platvormi kohtumise ning avaliku konsultatsiooni tagasiside, kohandamise uuringu vahetulemus: ettepanekud avaliku sektori sekkumisteks	Ettepanekud eelnõude täiendamiseks ning kinnitamisele esitamiseks	Eelnõude täiendamine enne kinnitamiseks esitamist
Detsember 2020	Praxise uuringu lõpparuande esitlus	Uuringu peamiste tulemuste ning ettepanekute ja järelduste tutvustus	Uuring „Ida-Virumaa majanduse ja tööturu kohandamine põlevkivitööstuse vähenemisega“	Uuringu lõpptulemuste tutvustamine protsessist mõjutatud sihtrühmadele, õiglase ülemineku protsessi suunavate arengudokumentide koostajatele	Uuringu tulemuste kasutamine sisendina arengudokumentide kinnitamisel
Detsember 2020	KOV volikogude istungid	Maakonna arengustrateegia tegevuskava 2021-2025 eelnõu arutelu ja kinnitamine	Maakonna arengu-strateegia tegevuskava 2021-2025 eelnõu	Eelnõu kinnitamine	Tegevuskava elluviimine

Detsember 2020	Valitsuse / valitsuskabineti istung	Ida-Viru tegevuskava 2030 eelnoõ arutelu ja kinnitamine	Ida-Viru tegevuskava 2030 eelnoõ	Eelnoõ kinnitamine	Tegevuskava elluviimine
Detsember 2020	Valitsuse / valitsuskabineti istung	Ida-Viru territoriaalse õiglase ülemineku kava eelnoõ arutelu	Territoriaalse õiglase ülemineku kava eelnoõ	Eelnoõ kinnitamine	Territoriaalse õiglase ülemineku kava esitamine Euroopa Komisjonile